

Milieuprogramma Provincie Zeeland 2018 – 2022

Milieuprogramma Provincie Zeeland 2018 – 2022

Door Provinciale Staten vastgesteld op 26 oktober 2018

Inhoudsopgave

1. Inleiding & Leeswijzer	4
1.1. Aanleiding en doel van het Milieuprogramma	4
1.2. Leeswijzer	6
2. Integrale visie Zeeland	7
3. Milieubeleid op hoofdlijnen	9
3.1. Luchtkwaliteit	9
3.2. Geluid	13
3.3. Geur	16
3.4. Afvalstoffen	18
3.5. Bodem en ondergrond	19
3.6. Externe veiligheid	22
3.7. Licht en Duisternis	25
4. Uitvoering en monitoring	26
4.1. Rol, instrumenten en inzet Omgevingsverordening	26
4.2. VTH+S programma en monitoring	27
4.3. Financieel instrumentarium	27
4.4. Monitoring	28
Bijlage 1: Afkortingenlijst	29
Bijlage 2: Overzicht doelen en indicatoren	30
Bijlage 3: Overzicht acties en instrumenten	33
Bijlage 4: Kaartmateriaal	42
Colofon	43

1. Inleiding & Leeswijzer

1.1. Aanleiding en doel van het Milieuprogramma

Het Milieuprogramma 2018-2022 van de Provincie Zeeland is uitvoeringsbeleid met als doel het beschermen en het versterken van de milieukwaliteit van onze fysieke leefomgeving. Op deze manier draagt de Provincie Zeeland bij aan het verbeteren van het milieu via uitvoering van de wettelijke milieutaken en via haar inzet op duurzaamheid binnen de provinciale opgaven. Uitdaging is om met de uitvoering van dit Milieuprogramma de milieukwaliteit te versterken terwijl de economische belangen niet uit het oog worden verloren. Dit doet de provincie samen met andere overheden en maatschappelijke partners.

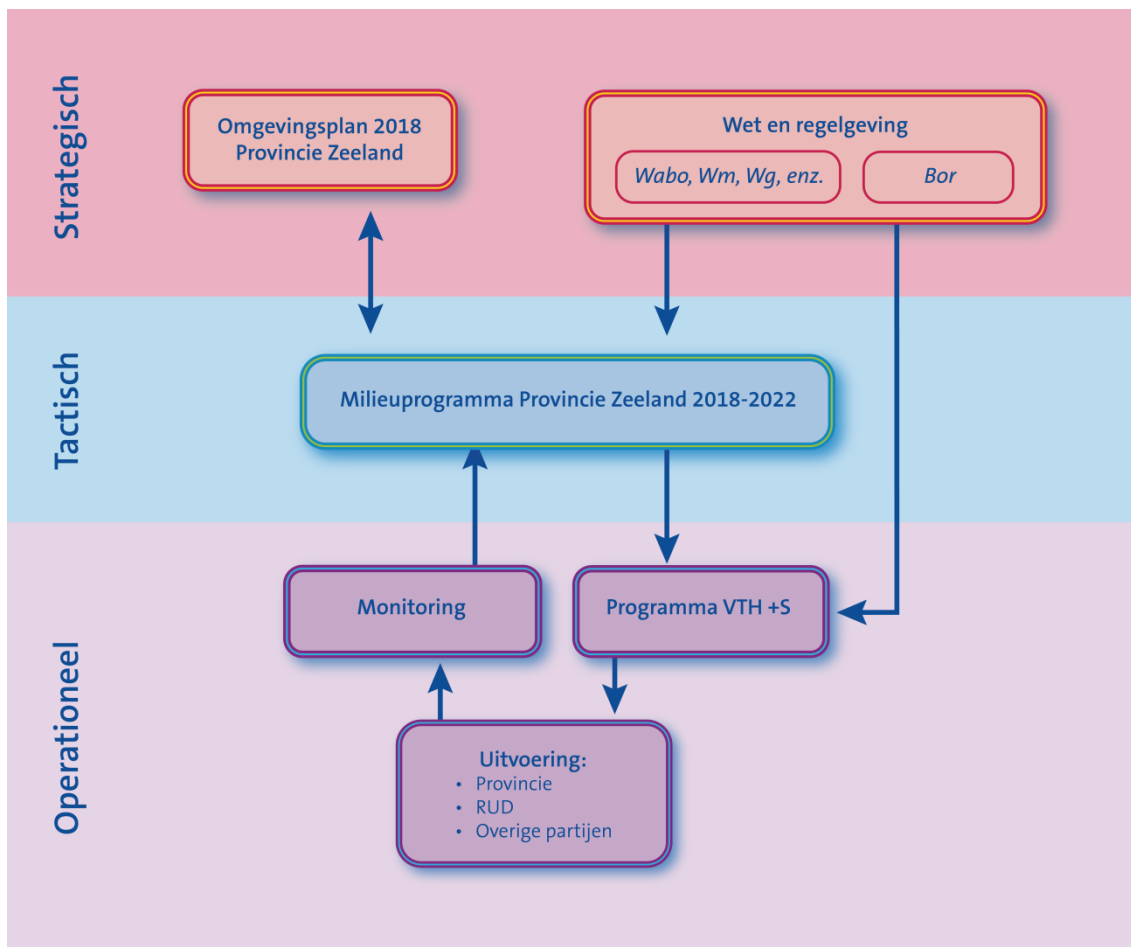
Het Milieuprogramma bestaat enerzijds uit de wettelijke taken en eisen vanuit de Rijksoverheid. Anderzijds bestaat het Milieuprogramma uit de opgaven gedefinieerd in het Omgevingsplan Zeeland 2018, namelijk:

- *Duurzame concurrerende economie.*
- *Klimaatbestendige en klimaat neutrale samenleving.*
- *Waardevolle leefomgeving.*
- *Toekomstbestendige bereikbare woon-, werk- en verblijfsomgeving.*

In het Milieuprogramma wordt het uitvoeringsbeleid voor de sectorale thema's van milieu beschreven. Het Milieuprogramma vertaalt de ambities die in het Omgevingsplan Zeeland 2018 zijn verwoord (voor wat betreft de sectorale opgaven van ons milieubeleid) naar operationele doelstellingen, acties en prestatie-indicatoren. Het Omgevingsplan Zeeland 2018 is daarmee de strategische nota en het Milieuprogramma het tactische operationele plan (zie figuur 1). Samen voldoen deze aan de wettelijke vereiste van de Wet milieubeheer (Wm). Het Milieuprogramma wordt geëvalueerd en aangepast op basis van gewijzigd beleid en wetgeving.

In het Milieuprogramma wordt aandacht besteed aan de volgende sectorale thema's: luchtkwaliteit, geluid, geur, afvalstoffen, bodem en ondergrond, externe veiligheid en licht en duisternis. Voor het thema natuur (Natuurvisie 2017 - 2022) is een zelfstandig programma gestart en komt daarom niet terug in dit Milieuprogramma. Het thema water wordt behandeld in de [Planherziening Omgevingsplan Zeeland 2012 – 2018](#). Voor het thema externe veiligheid is de beleidsvisie Verantwoorde risico's van kracht, deze komt in hoofdlijnen terug in het Milieuprogramma. Actuele ontwikkelingen op het gebied van gezondheid, klimaatadaptatie en energietransitie komen niet voor in dit milieuprogramma. In de toekomst zal dit worden belegd in ander uitvoeringsbeleid. De kaders van deze onderwerpen zijn beschreven in het Omgevingsplan Zeeland 2018 en zullen in de toekomst in ander uitvoeringsbeleid worden beschreven.

We hanteren een apart programma Vergunningen, Toezicht, Handhaving en Specialisaties (VTH+S programma) voor de praktijk van vergunningverlening en toezicht. Het Omgevingsplan Zeeland 2018 beschrijft de hoofdlijnen en strategische keuzes van het beleid ten aanzien van vergunningverlening en toezicht. De tactische uitwerking hiervan is opgenomen in het Milieuprogramma. Het VTH+S programma van de provincie bevat enerzijds de operationele uitwerking van de vergunningverlening en toezicht en anderzijds het VTH-beleid voortkomend uit de Besluit Omgevingsrecht (Bor).

Figuur 1: De plaats van het Milieuprogramma in relatie tot ander provinciaal beleid.

De uitvoering op de milieuthema's ligt bij de provincie en als het gaat om VTH+S taken voor een groot deel bij de Omgevingsdiensten, namelijk de Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD Zeeland) en de Milieudienst Rijnmond (DCMR). In deze uitvoering zullen de omgevingsdiensten rekening moeten houden met dit Milieuprogramma.

Door monitoring houden we de kwaliteit van uitvoering en de toestand van het milieu bij. De resultaten uit de monitoring geven aanleiding voor een jaarlijkse evaluatie en kan ertoe leiden dat het Milieuprogramma wordt bijgesteld en mogelijk dat ook beleidskeuzes in het Omgevingsplan worden aangepast of bijgesteld.

1.2. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zal een korte schets gegeven worden van de thema's die aan bod komen in het Omgevingsplan Zeeland 2018. Daarna wordt er in hoofdstuk 3 dieper ingegaan op de verschillende sectorale milieuthema's. Hierbij wordt er ingegaan op het gewenste ambitieniveau, de activiteiten die moeten worden verricht om het ambitieniveau te bereiken en/of handhaven en de indicatoren die gebruikt worden om te meten of het ambitieniveau daadwerkelijk is bereikt. De sectorale thema's van het Milieubeleid zijn:

- *Luchtkwaliteit (zie paragraaf 3.1)*
- *Geluid (zie paragraaf 3.2)*
- *Geur (zie paragraaf 3.3)*
- *Afval (zie paragraaf 3.4)*
- *Bodem en ondergrond (zie paragraaf 3.5)*
- *Externe veiligheid (zie paragraaf 3.6)*
- *Licht en duisternis (zie paragraaf 3.7)*

Verder wordt in hoofdstuk 4 de uitvoeringsagenda beschreven en de koppeling gelegd met het VTH+S programma.

2. Integrale visie Zeeland

In het Omgevingsplan Zeeland 2018 zijn vier integrale, strategische, toekomstgerichte opgaven geformuleerd. Het gaat om grotere, integrale opgaven, waar de komende periode een beweging op gang zal worden gezet en waar de milieukwaliteit in onze provincie van kan profiteren. De integrale opgaven vormen de paraplu waarbinnen het Milieuprogramma is opgesteld. Het gaat hierbij om de volgende vier opgaven:

- **Duurzame concurrerende economie:** een wereldwijde en belangrijke maatschappelijke opgave is verduurzaming van wonen, recreatie en bedrijvigheid. Daarbij wordt de vraag gesteld hoe we de Zeeuwse (energie)productie, consumptie én levenswijze toekomstbestendig maken zodat people, planet én profit in waarde toenemen. Dat is een grote uitdaging; voor Zeeuwse burgers, Zeeuwse bedrijven én Zeeuwse overheden.
- **Klimaatbestendige en klimaat neutrale samenleving:** de verandering van het klimaat als gevolg van de uitstoot van broeikasgassen heeft ingrijpende gevolgen. De zeespiegel stijgt en weerextremen zoals overvloedige neerslag, lange periodes van hitte en droogte en stormen gaan vaker optreden. Dit resulteert in een groter risico op overstroming, wateroverlast, hittestress en ernstig watertekort/droogte. De gevolgen van klimaatverandering zijn zeker voor Zeeland van belang. Bescherming tegen het water, maar ook het gebruik van het water verdient daarom onze continue aandacht. De provincie wil binnen haar mogelijkheden haar bijdrage leveren aan het beperken van het klimaatprobleem; zowel aan de bron als in de gevolgen.
- **Waardevolle leefomgeving:** Deltagebieden zoals de Zeeuwse Delta, waar zout zeewater en zoet rivierwater samenkomen, worden gekenmerkt door hoge concentraties aan voedingstoffen in zowel het water als het slib dat in het water wordt meegevoerd. Dat maakt dit soort delta's tot de meest productieve natuurlijke leefomgevingen in de wereld en uit zich in een grote natuurlijke rijkdom. De invloed van de zee en de rivieren heeft niet alleen geresulteerd in een unieke natuur, maar ook in een uniek landschap. Nergens ter wereld is zo'n dichtheid aan polders en dijken te vinden als in Zeeland. De natuurlijke rijkdom en gunstige ligging van delta's heeft vanouds ook een grote aantrekkingskracht op de mens. Veel van de grote beschavingen uit de wereldgeschiedenis ontwikkelden zich in Deltagebieden. Die grote menselijke activiteit en die bijzondere en kwetsbare natuur komen allemaal samen in het Deltagebied. Dit levert een unieke en aantrekkelijke situatie op, die onvermijdelijk ook tot knelpunten leidt. De uitdaging ligt erin om met z'n allen: overheden, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en burgers, de juiste balans te vinden tussen benutting en bescherming van de natuurlijke rijkdommen die de Delta ons biedt.
- **Toekomstbestendige, bereikbare woon-, werk- en verblijfsomgeving:** Zeeland heeft veel kwaliteit te bieden op het gebied van wonen en werken en scoort landelijk gezien positief qua leefomgeving. Wel zijn er lokaal aanzienlijke verschillen. Onze ambitie is de provincie nog gezonder te maken. Een gezonde provincie heeft een goede milieukwaliteit en is aantrekkelijk om in te wonen, te ontspannen en te bewegen. Inwoners verplaatsen zich zoveel mogelijk door middel van een duurzaam verkeer- en vervoerssysteem en beschikken over voldoende groen in de omgeving. Voor een goed woon- en werkklimaat zijn veel verschillende factoren van belang. Het gaat om de woningen en bedrijfspanden zelf, de directe omgeving en de toegang tot hoofdwegen en voorzieningen. Bereikbaarheid van voorzieningen wordt daarbij belangrijker dan de nabijheid. Om voorzieningen naar de toekomst op peil te houden en leegstand te voorkomen, is het belangrijk om de ontwikkeling van de Zeeuwse steden te stimuleren. Want stad en omliggende regio functioneren feitelijk als één geheel.

De vier integrale opgaven zijn allesomvattend voor de toekomst van Zeeland. Voordeel van een integrale beschrijving is dat de samenhang tussen de diverse sectorale beleidsthema's wordt versterkt. Omdat ook de verschillende opgaven uiteindelijk met elkaar verweven zijn, is de opname en uitwerking van beleidsthema's onder de paraplu van de toekomstgerichte opgaven een bewuste keuze in het Omgevingsplan Zeeland 2018. De subdoelen en acties die in dit Milieuprogramma zijn beschreven komen deels voort uit de strategische doelen in het Omgevingsplan Zeeland 2018. Om de relatie tussen het Milieuprogramma en Omgevingsplan Zeeland 2018 te duiden is inzichtelijk gemaakt met welke integrale opgaven, de doelen van het Milieuprogramma (bijlage 2) zijn gelinkt. In bijlage 3 zijn de acties per thema uitgewerkt.

De specifieke uitwerking van deze opgaven voor de sectorale milieuthema's vindt in het volgende hoofdstuk (hoofdstuk 3 Milieubeleid op hoofdlijnen) plaats. Andere thema's zoals gezondheid, klimaatadaptatie en energietransitie komen niet voor in het Milieuprogramma. Deze onderwerpen worden opgenomen in ander uitvoeringsbeleid.

3. Milieubeleid op hoofdlijnen

In dit hoofdstuk wordt per milieuthema op hoofdlijnen de sectorale opgave en inzet van instrumentarium geschetst. Dit hoofdstuk geeft inzicht in de provinciale inzet op de verschillende milieuthema's, zoals benoemd in dit milieuprogramma. Grotendeels betreft het hier wettelijke taken of uitvoering van juridische afspraken en daarbij behorend instrumentarium. Per thema wordt aangegeven of er sprake is van een aanvullende provinciale ambitie. Deels gaat het om het versnellen of verbeteren van uitvoering van de wettelijke taken, deels gaat het om het zoeken naar nieuw instrumentarium ter ondersteuning of versterking van de doelstelling van het betreffende thema. De doelen en acties staan in bijlagen 2 en 3.

3.1. Luchtkwaliteit

Doelstelling

In overeenstemming met de regelgeving voor luchtkwaliteit voldoen aan de wettelijk vastgelegde grenswaarden (zie tabel 1). Voor niet wettelijke normen zijn industriële emissies zoveel mogelijk beperkt tot de streefwaarden¹.

Tabel 1: Overzicht van de belangrijkste luchtkwaliteitsnormen uit de Wm

Stof	Soort norm	Concentratie	Status	Zeeland 2017 ²
NO ₂	Jaargemiddelde	40 µg/m ³ (sinds 2015)	Grenswaarde	15 – 20 µg/m ³
NO ₂	Uurgemiddelde (mag max. 18 keer per jaar worden overschreden)*	200 µg/m ³	Grenswaarde	
NO ₂	Jaargemiddelde	20 µg/m ³	WHO advieswaarde	15 – 20 µg/m ³
PM ₁₀	Jaargemiddelde**	40 µg/m ³	Grenswaarde	< 10 – 120 µg/m ³
PM ₁₀	Daggemiddelde (mag max. 35 keer per jaar worden overschreden)**	50 µg/m ³	Grenswaarde	
PM ₁₀	Jaargemiddelde	20µg/m ³	WHO advieswaarde	< 18 – 20 µg/m ³
PM _{2,5}	Jaargemiddelde	25 µg/m ³ (sinds 2015)	Grenswaarde	< 10 – 12 µg/m ³
PM _{2,5}	Jaargemiddelde	20 µg/m ³ (vanaf 2020)	Indicatieve grenswaarde (EU)	< 10 – 12 µg/m ³
PM _{2,5}	Jaargemiddelde blootstellingsconcentratie	20 µg/m ³ (sinds 2015)	Grenswaarde [#]	
PM _{2,5}	Jaargemiddelde	10µg/m ³	WHO advieswaarde	< 10 – 12 µg/m ³
Ben- zeen	Jaargemiddelde	5 µg/m ³	Grenswaarde	0,5 µg/m ³

* Van toepassing voor wegen waarvan ten minste 40.000 motorvoertuigen per etmaal gebruik maken.

** De daggemiddelde grenswaarde is voor PM₁₀ belangrijker dan de jaargemiddelde norm van 40 µg/m³. Want de daggemiddelde norm komt ongeveer overeen met 32 µg/m³ jaargemiddeld.

De blootstellingsconcentratie is de concentratie waaraan de stedelijke bevolking wordt blootgesteld. Deze blootstellingsconcentratie-verplichting geldt voor de rijksoverheid. Lokale overheden hoeven hier niet aan te toetsen.

¹ Grenswaarden zijn waarden die Nederland binnen een bepaalde termijn moet bereiken. Advieswaarden en streefwaarden zijn wat vrijblijvender van aard dan grenswaarden. Er is dan geen directe resultaatsverplichting, zoals bij grenswaarden wel het geval is. Bij advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) voor fijnstof (PM₁₀ en PM_{2,5}) staat gezondheidsbescherming centraal

² Bron: Grootchalige Concentratiekaarten Nederland (GCN) 2017 van het RIVM

Op de langere termijn is de lucht zodanig schoon dat deze voldoet aan het verwaarloosbaar risiconiveau (vr-niveau) en is de luchtkwaliteit geen belemmering voor natuurdoelen in het Natuurnetwerk Zeeland (NNZ). Er is dan sprake van een duurzaam beschermingsniveau.

Inzet provincie

De Provincie Zeeland heeft via diverse sporen invloed op het terugdringen van emissies om een verwaarloosbaar risiconiveau te bereiken. Onderscheid wordt gemaakt tussen (1) ruimtelijk beleid, als bevoegd gezag voor (2) inrichting gebonden activiteiten en (3) verkeer en vervoer. De provincie denkt mee in het Nationaal actieprogramma luchtkwaliteit (NAL).

Ruimtelijk beleid

In de landbouw wordt onderscheid gemaakt in grondgebondenheid en niet-grondgebondenheid. Dit onderscheid is ook uitgangspunt in de regeling voor veehouderij in de Omgevingsverordening Zeeland 2018. Van gemeenten en agrarische ondernemers wordt verwacht dat zij de (stikstof)effecten van de beoogde ontwikkeling op nabijgelegen Natura 2000-gebieden bepalen. Op basis hiervan kan het noodzakelijk zijn dat voor de betreffende ontwikkeling een melding, vergunning (of verklaring van geen bedenkingen) noodzakelijk is in het kader van de Natuurbeschermingswet. Aanvullend gelden de volgende voorwaarden:

- In stikstofgevoelige gebieden (waaronder PAS-gebieden en stikstofgevoelige natuur) is nieuwvestiging van een grondgebonden veehouderij niet toegestaan. Dit geldt ook voor nieuwe hoofdtakken veehouderij en nieuwe neventakken grondgebonden veehouderij bij bestaande bedrijven.
- Wanneer voor de verdere doorontwikkeling van een grondgebonden veehouderij een groter bouwvlak (dan 1,5 hectare) noodzakelijk wordt geacht, worden ten aanzien van de gegenereerde stikstofemissies aanvullende eisen gesteld conform de maatlat ammoniak van de Maatlat Duurzame Veehouderij.

Inrichting gebonden activiteit

De provincie is bevoegd gezag voor vergunningverlening en handhaving van de grotere industriële bedrijven en intensieve veehouderijen. Bij vergunningverlening wordt voor nieuwe emissies uitgegaan van het verwaarloosbaar risiconiveau in de leefomgeving. Voor de beoordeling van locaties waar blootstelling significant is, hanteert de provincie de Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007.

Industriële bedrijven

Voor bestaande emissies van stoffen die zeer gevaarlijk zijn voor de mens, dier en plant (prioritaire stoffen) wordt ingezet op het zo snel mogelijk bereiken van het verwaarloosbaar risiconiveau. De provincie volgt de lijn uit het rijksbeleid voor Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS); dat is de beleidsopvolger van het beleid voor prioritaire stoffen. Het Activiteitenbesluit verplicht bedrijven hun emissies van ZZS naar de lucht zo veel mogelijk te minimaliseren. De verplichtingen voor emissies naar de lucht zijn uitgewerkt in de Handleiding ZZS lucht. Voor ZZS wordt in de eerste plaats gestreefd naar het vermijden van emissies en wanneer dit niet haalbaar is, worden deze zo veel mogelijk beperkt (minimalisatieverplichting). Een evenredige bijdrage wordt geleverd aan het halen van de nationale emissiedoelstellingen (de NEC plafonds 2020) voor zwaveldioxide, stikstofoxide, ammoniak, organische stoffen (VOS) en fijn stof (fractie PM₁₀ en PM_{2,5}).

De uitstoot van stikstofhoudende componenten kan voor de gezondheid en stikstofgevoelige natuur een mogelijke bedreiging vormen. Bij de vergunningverlening wordt hiermee rekening gehouden in overeenstemming met de programmatische aanpak stikstof (PAS). Voor de Natura 2000-gebieden wordt gestreefd

naar een, per saldo, afnemende stikstofdepositie. Daarmee wordt beoogd om op termijn de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden te behalen.

Intensieve veehouderij

Door het nemen van maatregelen bij de bron worden de componenten geur, ammoniak en fijnstof bij de veehouderijen teruggedrongen. Daarbij wordt aangesloten bij de Wet geurhinder en veehouderij, de Wet ammoniak en veehouderij, het Besluit emissiearme huisvesting en het Besluit houders van dieren en de luchtkwaliteitseisen van hoofdstuk 5, titel 2 van de Wet milieubeheer (Wm) op basis van de Europese richtlijnen.

In het Omgevingsplan Zeeland 2018 wordt voor bestaande hoofdtakken ingezet op verduurzaming. Door afname van het aantal bedrijven en door het strikte beleid voor nieuwvestiging, is daarvoor binnen de hiervoor geformuleerde doelstellingen ook milieugebruiksruimte aanwezig.

De verduurzaming biedt kansen om de bestaande bedrijven met een hoofdtak intensieve veehouderij een kwaliteitsverbetering te laten maken die bijdraagt aan de provinciale doelstellingen. Daarbij wordt aangesloten bij een aantal wettelijke verplichtingen waar de individuele bedrijven aan moeten voldoen. Het beleid vraagt om maatwerk per bedrijf. Gemeenten kunnen aan bestaande intensieve veehouderijbedrijven ontwikkelingsruimte bieden voor het verduurzamen van die bedrijven wanneer:

- dit voor het behoud van een reëel perspectief op continuïteit van de bedrijfsvoering noodzakelijk is;
- er geen andere zwaarwegende belangen vanuit het omgevingsbeleid zich daartegen verzetten;
- het bedrijfsploeroppervlak de omvang van 5.000 m² niet overschrijdt.

De ruimte om te verduurzamen werd in de afgelopen periode ingezet voor bedrijven met een hoofdtak intensieve veehouderij met een bedrijfsploeroppervlakte van maximaal 5.000 m². In het Omgevingsplan Zeeland 2018 wordt ook voor bedrijven die al 5.000 m² of groter waren, gelimiteerde extra ruimte geboden om te verduurzamen.

In het Omgevingsplan Zeeland 2018 wordt ook ruimte geboden voor het toepassen van het zogenaamde Beter Leven Keurmerk voor bestaande hoofdtakken veehouderij. Uitbreiding van het aantal dieren is hierbij echter niet aan de orde.

Vanwege de doelstelling om de sector te verduurzamen zijn nieuwe neventakken intensieve veehouderij niet toegestaan. Het starten van een neventak grondgebonden veehouderij is wel toegestaan. Voor bestaande neventakken intensieve veehouderij is de maximale uitbreidingsruimte afhankelijk van de bestaande bedrijfsomvang (is er nog sprake van een neventak), de noodzaak voor de continuïteit van het bedrijf en de diersoort. Doorgroei van neventak naar hoofdtak intensieve veehouderij is niet toegestaan.

Verkeer en vervoer

In het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan (PVVP) wordt ingezet op het verbeteren van de luchtkwaliteit door projecten die zijn gericht op het beïnvloeden van menselijk gedrag. Vanuit het Mobiliteitsplan worden acties ondernomen die bijdragen aan efficiënt goederenvervoer en vermindering van de uitstoot.

Duurzame Mobiliteit

Het verder verduurzamen van de mobiliteit is een aangrijpingspunt voor beperking van de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen.

Scheepvaart

Bij varend ontgassen van binnenvaartschepen komen onder meer benzeenhoudende stoffen vrij. Om de emissie daarvan terug te dringen heeft de provincie, samen met andere provincies, een verbod op varend ontgassen van deze stoffen opgenomen in de Omgevingsverordening. Met dit verbod geeft de provincie tevens een signaal aan het Rijk (en andere landen) om het varend ontgassen van dergelijke stoffen in internationaal verband te stoppen. Inmiddels heeft dit er toe geleid dat er internationaal overeenstemming is om het CDNI (scheepsafvalstoffen) verdrag hier op aan te passen.

Monitoring

Het monitoren van de luchtkwaliteit op leefniveau is een wettelijke verplichting voor de Rijksoverheid en wordt uitgevoerd door het RIVM. Het RIVM gebruikt naast het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit (LML) ook data van bijvoorbeeld landbouw, industrie, verkeer, scheepvaart en consumenten voor het samenstellen van de Grootschalige Concentratiekaarten Nederland (GCN). De Zeeuwse meetpunten van het LML staan in Philippine (SO₂, PM₁₀, O₃, NO en NO₂) en Zierikzee (O₃, NO en NO₂). Er zijn in Zeeland ook meetpunten van het MAN (Meetnet Ammoniak in Natuurgebieden). Wanneer er aanleiding voor is, kan de provincie aanvullend onderzoek laten uitvoeren.

Jaarlijks worden emissiemetingen uitgevoerd bij de Zeeuwse industrie (Vlissingen-Oost en de Kanaalzone) als controle van de door de provincie vergunde uitstootwaarden. Daarnaast hebben de bedrijven zelf een meet- en monitoringsverplichting. Deze is vastgelegd in de Omgevingsvergunning van het bedrijf. De emissiegegevens van de de industriële bedrijven worden verwerkt in de milieujaarverslagen (eMJV's). De gegevens uit de eMJV's dienen mede als input voor de modelering van het RIVM. Het RIVM gebruikt voor het samenstellen van de GCN ook data van Belgische bronnen. De provincie is belast met de validatie van de Milieujaarverslagen (eMJV) van de Zeeuwse bedrijven en zorgt hiermee voor input voor het bepalen van de eerder genoemde GCN. De emissies op bedrijfsniveau worden openbaar gemaakt via de website van Emissieregistratie.

De luchtkwaliteit langs provinciale wegen wordt gemonitord op basis van verkeersintensiteiten. Bij grote ruimtelijke projecten worden de gevolgen voor luchtkwaliteit onderzocht en getoetst. Door vroegtijdig mogelijke maatregelen voor mobiliteit of de locatie van bronnen te betrekken bij de planvorming, kunnen negatieve gevolgen voor de luchtkwaliteit worden beperkt. Het belang van vroegtijdig betrekken van luchtaspecten (en andere milieuaspecten) bij ruimtelijke planvorming in het overleg met partijen (zoals gemeenten) wordt onderkend.

3.2. Geluid

Doelstelling

Een goed leef- en vestigingsklimaat voor inwoners, recreanten en bedrijven.

Inzet provincie

Dit wil de provincie bewerkstellen door, daar waar het effectief is, voor de betreffende (lokale) omgeving omgevingswaarden te stellen. Omgevingswaarden zijn normen voor de kwaliteit die de provincie voor (een onderdeel van) de fysieke leefomgeving wil bereiken. Uitgangspunten daarbij zijn het tegengaan van hinder voor mens en natuur, behoud van stilte in natuur-/milieubeschermingsgebieden en landschap. Het streven is daarbij zoveel mogelijk aan te sluiten bij de bestaande (lokale) omgevingskwaliteit en de landelijke voorkeurswaarden.

Voor provinciale wegen en (bestaande) regionale industrieterreinen worden (na inwerkingtreding van de Omgevingswet) geluidsproductieplafonds vastgesteld. Bedrijven, waarvoor de provincie bevoegd gezag is op basis van de Wet milieubeheer, worden beoordeeld op basis van de voor hun beschikbare geluidsruimte binnen de (lokale) omgevingswaarden. De provincie zorgt voor het behoud en waar mogelijk voor herstel van de rust en stilte in Zeeland zonder bedrijfsmatige activiteiten daarbij onnodig te belemmeren. De provincie voert actief beleid om bedrijven extra flexibiliteit te bieden binnen bestaande geluidszones.

Geluidsproductieplafonds langs provinciale wegen en regionale industrieterreinen

De plafondwaarden langs provinciale wegen worden zoveel mogelijk vastgesteld op basis van gezamenlijke afspraken met de provincies. Deze afspraken gaan over de wijze van vaststelling en de daarbij gehanteerde uitgangspunten. De uitgangspunten die de provincie gaat hanteren zijn nog niet bekend, maar worden tijdens de programmaperiode vastgesteld. Binnen de nog op te stellen wettelijke regels worden voor bestaande regionale industrieterreinen geluidsproductieplafonds zoveel mogelijk vastgesteld op grond van de nu geldende geluidsruimte voor industrieterreinen. De provincie zorgt voor het monitoren van deze geluidsruimte.

EU geluidsbelastingkaarten

De Provincie Zeeland stelt als basis voor het verstrekken van gegevens aan de Europese Commissie elke 5 jaar een geluidsbelastingkaart en een actieplan vast voor alle provinciale wegen. De kaart geeft de geluidsbelasting, veroorzaakt door de provinciale wegen op woningen, aan. Het actieplan bevat de eventueel te treffen geluid reducerende maatregelen voor woningen met een geluidsbelasting boven de plandrempel. De plandrempel voor maatregelen is vastgesteld op 65 dB.

Hogere grenswaarden

Indien een nieuwe provinciale weg wordt aangelegd of fysiek wordt gewijzigd en de geluidsbelasting op de nabij gelegen woningen boven de wettelijke voorkeursgrenswaarde en normen ligt, dan is de provincie in principe bevoegd tot het afgeven van een hogere waarde. Ook kent de provincie deze bevoegdheid tot het afgeven van een hogere waarde bij het vaststellen van een zone rond nieuwe regionale industrieterreinen of wanneer de geluidzone rond regionale industrieterreinen wordt aangepast. Met het afgeven van hogere waarden wordt terughoudend omgegaan.

Voor alle nieuw aan te leggen provinciale wegen of verbredingen van wegen is stil asfalt het uitgangspunt wanneer wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- *Er moet sprake zijn van een overschrijding van de voorkeurswaarde ter plaatse van woningen of ander geluidsgevoelige bestemmingen.*
- *De overschrijding van de voorkeurswaarde treedt op bij een groepje van ten minste drie in de directe omgeving van elkaar liggende woningen/geluidsgevoelige objecten.*
- *De toepassing van stil asfalt moet technisch mogelijk zijn (dus niet op kruispunten en rotondes).*
- *Er moeten meer dan 3 miljoen motorvoertuigen per jaar van de weg gebruik (gaan) maken.*

Bij vaststelling van een zone rond een nieuw regionaal industrieterrein en/of bij het aanpassen van de geluidszone wordt alleen een hogere waarde afgegeven als er maatregelen aan de bron of in de overdracht niet mogelijk zijn, tenzij het gaat om solitaire woningen. De wettelijke grenswaarden zijn bepalend voor de af te geven hogere grenswaarde, waarbij voor bestaande woningen alleen een ontheffing tussen de 55 en de 60 dB(A) wordt afgegeven als minimaal één gevel van de woning geluidsluw is.

Geluidsruimte industrieterrein

De Wet geluidhinder kent voor de verdeling van de geluidruimte op de gezoneerde industrieterreinen een systeem van "wie het eerst komt, wie het eerst maalt". Dit systeem biedt voor bedrijven onvoldoende zekerheid over of een gewenste activiteit ook daadwerkelijk uitgevoerd kan worden. Voor drie regionale industrieterreinen (Vlissingen-Oost, De Schelde/Buitenhaven en Axelse Vlakte II) zijn daarom, in samenwerking met de betrokken gemeenten, beleidsregels opgesteld voor het verdelen van de beschikbare geluidsruimte. Voor de overige regionale industrieterreinen worden tot aan het in werking treden van de nieuwe wetgeving (de Omgevingswet) geen beleidsregels meer vastgesteld. Op grond van de nieuwe wetgeving kan de provincie in haar Omgevingsverordening instructieregels opnemen, die aangeven op welke wijze de gemeenten moeten omgaan met het verdelen van de geluidsruimte voor gezoneerde industrieterreinen

Door het wijzigen (verkleinen) van de grens van een gezoneerd regionaal industrieterrein is het mogelijk om een deel van de bedrijven buiten het toetsingskader van de Wet geluidhinder te plaatsen. Dit kan betekenen dat de totale geluidsemissie naar de omgeving toeneemt als de bestaande geluidzone behouden blijft. Om deze reden is het van belang dat de begrenzing van een regionaal industrieterrein alleen kan worden gewijzigd (verkleind) als wordt aangetoond dat er door de wijziging geen negatieve effecten op de omgeving optreden (bijvoorbeeld wanneer alleen kleine AMvB bedrijven buiten het gezoneerde industrieterrein worden geplaatst).

De geluidszone rond het industrieterrein Oostelijke Kanaaloevers is aan de zijde van de kern Terneuzen al vele jaren te krap. Dit beperkt de bestaande bedrijven in hun uitbreidingsmogelijkheden en zorgt ervoor dat vergunningen niet gereviseerd kunnen worden. Voor dit industrieterrein is de provincie voorstander van het verruimen van de geluidzone. De beperking dat ten minste één van de gevels van een woning waarvoor een hogere waarde tussen de 55 en 60 dB(A) wordt gevraagd geluidsluw moet zijn geldt daarom niet.

Lawaaisporten/gemotoriseerde luchtsporten

Lawaaisporten en gemotoriseerde luchtsporten alsmede landingsplaatsen voor parachutisten geven veel overlast voor bewoners en natuur in de directe omgeving van deze sporten/landingsplaatsen. Genoemde activiteiten zijn in strijd met geformuleerde doelstelling en de inspanning van de provincie voor behoud van rust en stilte en het tegengaan van hinder. Om de door deze activiteiten veroorzaakte overlast/verstoring te beperken, is structureel gebruik uitsluitend toegestaan op bestaande locaties voor lawaaisporten en gemotoriseerde luchtsporten. Nieuwe locaties of uitbreiding van bestaande locaties is alleen mogelijk

indien door verplaatsing van een bestaande locatie de overlast voor de omgeving vermindert en/of lawaaisporten dan wel gemotoriseerde luchtsporten beter worden geconcentreerd. Voor modelvliegtuigterreinen geldt, als uitzondering hierop, dat nieuwvestiging mogelijk is als het terrein op minimaal 500 meter afstand ligt van het Natuurnetwerk Zeeland (uitgezonderd binnendijken, bloemdijken en faunadijken). Onder uitbreiding wordt ook verstaan: het uitoefenen van lawaaisporten of gemotoriseerde luchtsporten gedurende extra dagen of uren ten opzichte van de vigerende omgevingsvergunning. Op de bestaande locaties is ook incidenteel gebruik toegestaan.

Buiten de bestaande locaties kan uitsluitend voor gemotoriseerde luchtsporten in specifieke situaties een ontheffing voor tijdelijk en uitzonderlijk gebruik op grond van de Wet luchtvaart worden verleend, indien wordt voldaan aan de voorwaarden zoals opgenomen in de beleidsregel TUG.

Beschermen gevoelige functies

In het Omgevingsplan Zeeland 2018 zijn gebieden aangewezen waar stilte als belangrijke waarde voor mensen van belang is. Deze gebieden komen overeen met de milieubeschermingsgebieden. Voor de milieubeschermingsgebieden gelden de in de Omgevingsverordening opgenomen richtwaarden en gedragsregels om verstoring van de rust en stilte te voorkomen. De regels zijn aangepast aan de huidige verstoring, zodat bestaande activiteiten maar ook nieuwe mogelijk zijn en blijven.

Recreatiewoningen en kampeerterreinen

Voor recreatiewoningen en kampeerterreinen, met uitzondering van hotels en locaties voor kleinschalig kamperen, worden de normen uit de Wet geluidhinder en de Wet milieubeheer gehanteerd zoals die gelden voor woningen of woonwagenstandplaatsen.

Monitoring geluid

De Provincie Zeeland meet de geluidsbelasting rond het industrieterrein Vlissingen-Oost (Sloegebied) en in de Kanaalzone en rapporteert daar jaarlijks over.

3.3. Geur

Doelstelling

De Provincie Zeeland heeft als doelstelling om een goede leefomgevingskwaliteit te realiseren door vermindering van ernstige geurhinder.

Inzet provincie

Voor bedrijven waarvoor de Provincie Zeeland bevoegd gezag is, wordt ten minste een situatie bereikt waarbij geen sprake is van ernstige geurhinder. Nieuwe situaties met ernstige geurhinder worden voorkomen.

Industriële bedrijven

Geurhinder kan de leefomgevingskwaliteit nadelig beïnvloeden. De provincie kan alleen de ernstige geurhinder voorkomen, veroorzaakt door industriële bedrijven waarvoor zij bevoegd gezag is of een deelbevoegdheid heeft. Voor situaties waar sprake is van ernstige geurhinder wordt via maatregelen bij de bron de overlast zo veel mogelijk teruggedrongen. Nieuwe situaties van ernstige geurhinder, waarvoor de provincie bevoegd gezag is of een deelbevoegdheid heeft, worden voorkomen door in de planvorming rekening te houden met geurhinder via het ruimtelijk spoor en/of via maatregelen bij de bron. Voor de invulling van het aanvaardbare hinderniveau door industriële bedrijven en voor een goede afstemming met het ruimtelijk beleid, wordt het volgende toetsingskader gehanteerd (zie tabel 2), waarbij de hinderlijkheid, de tijd en aard van de bestemming worden meegewogen.

Tabel 2: toetsingskader geur

	Gevoelige bestemming	Minder gevoelig
Bestaande situatie	H = -1 98 percentiel	H=-1 95 percentiel
Nieuwe situatie	H = -1 99.5 percentiel	H=-1 95 percentiel

In het toetsingskader maakt de provincie het volgende onderscheid in de geurgevoelige bestemmingen.

- Gevoelige bestemmingen: woon en leefgebieden inclusief ziekenhuizen, scholen, verzorgings-, verpleeg- en ziekenhuizen, asielzoekerscentra en verblijfsrecreatie.
- Minder gevoelig: bedrijfswoningen, kantoren op bedrijventerreinen, woningen in het landelijk gebied en dagrecreatie.

In het Activiteitenbesluit wordt voor de definitie van geurgevoelige objecten aangesloten bij de Wet geurhinder en veehouderij. Op grond van jurisprudentie over die wet gelden ook veel bedrijfsgebouwen als geurgevoelig. Deze zijn niet opgenomen in bovenstaande opsomming van gevoelige bestemmingen en minder gevoelige bestemmingen. Onder de Omgevingswet zijn bedrijfsgebouwen alleen geurgevoelig als deze in de Omgevingsplannen van gemeenten als zodanig worden aangewezen. Voor de tussenliggende periode worden dit type geurgevoelige objecten niet beschouwd als minder gevoelig maar als minst gevoelig. Voor minst gevoelig worden in dit Milieuprogramma geen normen opgenomen.

Veehouderijen

De provincie is bevoegd gezag voor enkele grote intensieve veehouderijen. Voor situaties waar sprake is van ernstige geurhinder, worden via brongerichte maatregelen de overlast zo veel mogelijk teruggedrongen. Het beleid uit het Omgevingsplan Zeeland 2018 is gericht op verduurzaming van de sector intensieve veehouderij. Afname van ernstige geurhinder is één van de elementen van verduurzaming. Nieuwe gevallen van ernstige geurhinder worden voorkomen door in de planvorming rekening te houden met geurhinder via het ruimtelijk spoor en/of via maatregelen bij de bron. Leidend hierbij is de Wet geurhinder en veehouderij.

3.4. Afvalstoffen

Doelstelling

De Provincie Zeeland heeft als doelstelling om het ontstaan van afvalstoffen zoveel mogelijk te beperken en ketengericht afvalbeleid te stimuleren.

Inzet provincie

De provincie voert de wettelijke taken uit:

- *Verlenen van vergunningen en ontheffingen na toetsing op doelmatigheid volgens het Landelijk afvalbeheerplan en toetsing op een milieu hygiënisch verantwoorde verwerking.*
- *Toezicht en handhaving voor de grotere afvalverwerkers.*

Afvalhiërarchie

De prioriteitsvolgorde in de afvalhiërarchie is wettelijk vastgelegd:

- a) Preventie.
- b) Voorbereiding voor hergebruik.
- c) Recycling.
- d) Andere nuttige toepassing, waaronder energierecuperatie.
- e) Veilige verwijdering.

Ketengericht afvalbeleid zorgt voor een meer integrale benadering van de gehele materiaalketen waaruit de afvalstoffen voortkomen. De ketenaanpak beoogt een duurzaam gebruik van materialen en een verdere vermindering van de milieudruk door afval. Er wordt gezocht naar aangrijpingspunten eerder in de keten (zoals productontwerp) zonder milieudruk naar andere fases van de materiaalketen af te wentelen. Samenwerking tussen marktpartijen in de keten kan leiden tot nieuwe oplossingen en innovaties.

Ultiem doel van recycling is om uit afvalstoffen grondstoffen te maken (grondstoffenkringloop). Het efficiënt omgaan met grondstoffen is een belangrijke succesfactor in de ambitie om de Zeeuwse economie meer concurrerend te maken. Dit sluit aan op het landelijke programma Van Afval Naar Grondstof (VANG) en de provinciale ambities betreffende circulaire economie. In het kader van Biobased Economy Zuidwest Nederland wordt het nuttig toepassen van organische afvalstoffen als groene grondstof als input voor agrofood- en chemiebedrijven gestimuleerd.

Door de relatief hoge energie- en grondstofkosten kunnen bedrijven uit West-Brabant, Zeeland en Vlaanderen moeilijk concurreren met industrieën buiten Europa. Naast een inzet op de reductie van energie- en grondstoffenverbruik is ook met verbindingen tussen bedrijven, om hergebruik van grondstoffen en energie mogelijk te maken, veel winst te behalen. Grote energie- en grondstof intensieve bedrijven in Zeeland, West-Brabant en Oost-Vlaanderen werken samen in het programma Smart Delta Resources (SDR). Provincie Zeeland, Impuls Zeeland en North Sea Port zijn partner. Door het realiseren van industriële symbiose projecten wordt de concurrentie positie van de bedrijven versterkt en het energie- en grondstoffenverbruik beperkt. SDR levert een bijdrage aan de realisatie van onze provinciale doelen: het verbeteren van de concurrentiepositie van de industrie, de revitalisering en verankering van de industriecluster in de regio en het draagt bij aan klimaatdoelstellingen zoals de vermindering van CO₂- en gebruik van (fossiele) brandstoffen en het hergebruik van reststoffen.

3.5. Bodem en ondergrond

Doelstelling

De Provincie Zeeland heeft als doelstelling om de bodem en de diepere ondergrond op duurzame (goede balans tussen beschermen, versterken en benutten) en integrale wijze af te wegen en in te zetten bij ruimtelijke ontwikkelingen en maatschappelijke opgaven. Deze opgaven betreffen onder andere: klimaatverandering, energiehuishouding, inrichting en functietoekenningen in landelijk en stedelijk gebied, de identiteit en herkenbaarheid van de leefomgeving en een schone en gezonde leefomgeving.

Inzet provincie

De inzet van de Provincie Zeeland loopt via drie sporen:

1. Ten eerste door het stimuleringsprogramma 't Zeeuws Bodemvenster gericht op het onder de aandacht brengen van de maatschappelijke relevantie van duurzaam bodemgebruik en bodem (ecosysteem) diensten. Hierbij richt de provincie zich vooral op de Zeeuwse overheden en (potentiële) gebruikers en gebruikersgroepen van bodem(ecosysteem)diensten. Verder moet duurzame benutting van de bodem concreet en integraal vorm krijgen in de uitvoeringspraktijk van ruimtelijke planvorming, gebiedsontwikkeling en duurzaamheidsinitiatieven.
2. Ten tweede door het onder voorwaarden ruimte bieden aan economische activiteiten in de ondergrond, voor zover die passen binnen de gewenste ontwikkeling van Zeeland.
3. Ten derde door te zorgen dat de onaanvaardbare risico's voor mens of milieu ten gevolge van ernstige bodemverontreinigingen (de spoedlocaties, zie kaart 22 - spoedlocaties) uiterlijk eind 2020 beheersbaar zijn of zijn weggenomen. De overige gevallen van ernstige bodemverontreiniging waarbij geen sprake is van onaanvaardbare risico's voor mens of milieu moeten door eigenaren of initiatiefnemers van ontwikkelingen zelf worden aangepakt. Nieuwe verontreinigingen moeten door de veroorzaker daarvan zo spoedig mogelijk en voor zover redelijkerwijs mogelijk volledig worden gesaneerd.

Spoor 1: 't Zeeuws Bodemvenster

Het stimuleringsprogramma 't Zeeuw Bodemvenster van de Provincie Zeeland biedt helderheid in de mogelijkheden, kansen en beperkingen en de waarde van de Zeeuwse bodem en zet in op de concrete uitvoeringspraktijk. Het stimuleringsprogramma bestaat uit meerdere onderdelen:

- *De spil van het stimuleringsprogramma is de [Zeeuwse bodemportal](#). Dit is een op Zeeland toegespitste website voor "niet bodemkundigen" met bodemkaarten, productbladen, achtergrondinformatie en documenten.*
- *Er is een richting- en focus gevende bodemagenda opgesteld, aanhakend bij maatschappelijke opgaven.*
- *Er is een ondersteuningsteam beschikbaar om organisaties te helpen/adviseren om bij ruimtelijke ontwikkelingsplannen gebiedsverkenningen vanuit de bodem/ondergrond uit te voeren.*

Door de concrete toepassing van de bodemagenda komen gaandeweg kennis-, beleids- en uitvoeringsvragen die opgepakt moeten worden. Hiervoor worden (pilot)projecten, symposia, workshops en studies uitgevoerd en georganiseerd. Dit wordt enerzijds ingevuld vanuit de diverse provinciale opgaven waarbinnen bodem een integraal onderdeel vormt, en anderzijds binnen het kader van het Zeeuws Platform Bodembeheer. Dit is een samenwerkingsverband van de gezamenlijke Zeeuwse overheden op gebied van bodem die werkt vanuit een jaarlijks bestuurlijk door de VZG vastgesteld werkprogramma. Waar mogelijk wordt aangesloten bij landelijke en Europese initiatieven en onderzoeksprogramma's. Het stimuleringsprogramma heeft hierdoor een interactief karakter en speelt in op kansen en mogelijkheden die passen binnen de doelstelling en de bodemagenda van 't Zeeuws Bodemvenster.

Spoor 2: benutting diepere ondergrond

Door het ontstaan van schaarste van grondstoffen en het klimaat- en energievraagstuk komt de diepere ondergrond steeds meer in de belangstelling van onder andere het Rijk (bevoegd gezag Mijnbouwwet) te staan. Ook in Zeeland biedt de diepere ondergrond diverse mogelijkheden. Vanuit haar eigen rol heeft de provincie de volgende standpunten over het gebruik van de diepere ondergrond:

Schaliegas

Het Rijk heeft in februari 2018 aangegeven dat schaliegas vooralsnog geen optie meer is. Dat betekent dat de opsporing en winning van schaliegas beleidsmatig wordt uitgesloten. In de toekomst zal schaliegaswinning slechts aan de orde worden gesteld wanneer daar zwaarwegende redenen voor zijn. Dit laatste houdt in dat de mogelijkheid blijft bestaan. Beleidsmatig gezien staan we kritisch tegenover deze winningsvormen mocht het er van gaan komen.

Opslag CO₂

Opslag van CO₂ in steenkoollagen in de ondergrond van Zeeland is technisch mogelijk. Volgens de Rijksstructuurvisie Ondergrond (STRONG) is permanente opslag van CO₂ in de diepe ondergrond in Zeeland niet aan de orde. De provincie is van mening dat opslag van CO₂ een maatregel is die als overgangsmaatregel binnen de energietransitie verdedigbaar, maar niet duurzaam is. Omdat injectie in steenkoollagen veel energie kost en effecten moeilijk te voorspellen zijn, is de provincie vanuit duurzaamheidsoverwegingen geen voorstander van CO₂ opslag in Zeeland.

Een andere ontwikkeling is de tijdelijke opslag van CO₂ in de ondergrond bij kassengebieden. Door opslag van het in de winter ontstane CO₂ overschot in de diepere ondergrond kan het tekort aan CO₂ in de kassen in de zomer van daaruit worden aangevuld. Deze vorm van CO₂ opslag draagt wel bij aan provinciale duurzaamheidsdoelstellingen. Economische haalbaarheid, voorkomen van negatieve milieueffecten en garanderen van de veiligheid zijn hierbij de randvoorwaarden.

Aardwarmte

Aardwarmte (ook wel geothermie genoemd) is wellicht mogelijk in het noorden van Zeeland. Ondiepere lagere temperatuur geothermie is vermoedelijk meer kansrijk dan diepere geothermie. De provincie staat positief tegenover het gebruik van deze duurzame vorm van energiewinning op voorwaarde dat dit veilig, milieu-hygiënisch verantwoord, ruimtelijk inpasbaar en met respect voor natuur, cultuurhistorische waarden en het kostbare zoete grondwater gebeurt.

Warmte-koude opslag

Toepassing van open en gesloten bodemenergiesystemen, zoals warmte en koude opslag (WKO), wordt gestimuleerd in Zeeland. Voor grondwaterbeschermingsgebieden geldt dat er geen bodemenergiesystemen worden toegestaan. Voor alle andere gebieden geldt dit verbod niet. Aandachtspunten bij WKO zijn: de kwaliteit bij aanleg, de kans op onderlinge beïnvloeding (rendementsverlies) van systemen die te dicht bij elkaar liggen en de balans tussen koude en warmte tijdens het gebruik. Indien relevant voor Zeeland, zal worden ingespeeld op uitkomsten van (lopende) onderzoeken op dit beleidsterrein.

Spoor 3: aanpak bodemverontreiniging

De bodem en de diepe ondergrond worden voor veel doelen gebruikt. De provincie bewaakt de bodemkwaliteit en investeert in sanering. Alle gevallen van ernstige bodemverontreiniging (historische bodemverontreiniging) waarbij sprake is van onaanvaardbare risico's voor mens of milieu zijn eind 2020 gesa-

neerd of beheersbaar gemaakt. Daarnaast zet de provincie in dezelfde periode financiën in om de aanpak van gevallen van ernstige bodemverontreiniging te realiseren als daarmee maatschappelijke knelpunten worden opgelost. Financiën kunnen ook worden ingezet om bodemverontreiniging te verwijderen waardoor ruimtelijke processen en duurzame benutting van de ondergrond worden gestimuleerd. De overige gevallen van ernstige bodemverontreiniging (niet-spoedeisen) worden opgepakt door eigenaren of andere initiatiefnemers op het moment van ruimtelijke of maatschappelijke ontwikkelingen (o.a. verkoop of projectontwikkeling).

Nieuwe verontreinigingen vallen onder het zorgplichtartikel van de Wet bodembescherming en moeten zo spoedig mogelijk (en voor zover redelijkerwijs mogelijk) in het geheel worden verwijderd door de veroorzaker c.q. belanghebbende.

Bij bodemsaneringen ziet de provincie toe op een juiste uitvoering. Verificatiebemonstering vindt regelmatig plaats. In het kader van de Bedrijvenregeling kunnen bedrijven op in gebruik zijnde verontreinigde bedrijfsterreinen in sommige gevallen bij de provincie een subsidieverzoek indienen voor een bijdrage in de saneringskosten. Als een subsidie wordt toegezegd dan wordt de subsidie betaald uit een speciaal Rijksbudget. Een andere subsidieregeling is de co-financieringsregeling voor bedrijven, waarvoor de Stichting Bodembeheer Nederland als uitvoerende instantie fungeert.

Nazorg

Op verschillende locaties is in het verleden een sanering uitgevoerd en soms zijn nazorgverplichtingen vastgelegd. Dit kan bijvoorbeeld betrekking hebben op het in stand houden van een isolerende voorziening dan wel het uitvoeren van periodieke metingen. De provincie beoordeelt of bestaande actieve nazorgmaatregelen zoals monitoring kunnen worden verlaagd of beëindigd en zorgt ervoor dat alle nazorgmaatregelen, actief en passief in het bodeminformatiesysteem vastgelegd worden.

Verandering wettelijk kader bodem(sanerings-)beleid met de Omgevingswet

Voor het faciliteren van de beleidstransitie van sectoraal saneringsbeleid naar integraal ruimtelijk en economisch ontwikkelingsbeleid is de huidige Wet bodembescherming ontoereikend. De Wet bodembescherming richt zich voornamelijk op de inzet van saneringsinstrumentarium.

De locaties met bodemverontreiniging met onaanvaardbare risico's zijn na 2020 gesaneerd of in ieder geval zijn de risico's beheerst. Daarmee wordt het mogelijk om de overstap te maken naar een andere systematiek van omgaan met de overgebleven historische verontreinigingen in de bodem en het grondwater. Deze nieuwe systematiek pakt een verontreinigde locatie niet meer per geval aan (zoals de Wet bodembescherming), maar integreert deze aanpak met de ruimtelijke ontwikkelingen en het beheer van een gebied.

De Omgevingswet faciliteert deze nieuwe aanpak met de kerninstrumenten, eenvoudigere procedures, bodem als volwaardig onderdeel van de integrale benadering van de fysieke leefomgeving en informatievoorziening ontsloten met behulp van het Digitaal Stelsel Omgevingswet.

Bij het in werking treden van de Omgevingswet vervalt de Wet bodembescherming en verschuift het bevoegd gezag van de provincie naar de gemeenten. De bedoeling is dat de bodemzaken uiterlijk eind 2020 in overleg met gemeenten worden overgedragen (warme overdracht). Bodemverontreiniging bij provinciale inrichtingen blijft evenwel onder de bevoegdheid van de provincie vallen.

3.6. Externe veiligheid

Doelstelling

De Provincie Zeeland heeft als doelstelling dat haar inwoners leven in een veilige omgeving. Daartoe richt zij zich op voorkomen van ongevallen door het zoveel mogelijk beperken van risico's waaraan burgers worden blootgesteld die verbonden zijn aan productie en verwerking van gevaarlijke stoffen.

Inzet provincie

De provincie richt zich op het voorkomen van ongevallen door het zoveel mogelijk beperken van risico's waaraan burgers worden blootgesteld die verbonden zijn aan productie en verwerking van gevaarlijke stoffen. Het veiligheidsbeleid is vastgelegd in de beleidsvisie externe veiligheid. De huidige beleidsvisie loopt tot eind 2018 en zal daarna geactualiseerd worden.

De provincie wil transport van stoffen door middel van (ondergrondse) buisleidingen bevorderen. Daarbij gaat het zowel om de regionale initiatieven voor uitwisseling van reststromen en het sluiten van kringlopen als om de aansluitingen en gebruik van het landelijke en transnationale netwerk van buisleidingen.

Naast haar wettelijke taken richt de provincie zich op de invulling van de eigen beleidsvrijheid met locatiebeleid als belangrijkste instrument. De provincie werkt samen met de gemeenten en Veiligheidsregio Zeeland en organiseert en bevordert kennisuitwisseling. De provincie zorgt voor het beheer van de [Risico-kaart voor Zeeland](#). De provincie wil eventueel toekomstige hoogspanningslijnen in Zeeland zoveel mogelijk combineren met bestaande lijnen.

Verbeteren veiligheid

Het veiligheidsbeleid volgt drie sporen:

- *Brongericht beleid. Via vergunningverlening en handhaving worden de oorzaken van risico's gereguleerd.*
- *Omgevingsgericht beleid. Door ruimtelijke inrichtingsmaatregelen wordt gezorgd voor een zo veilig mogelijke leefsituatie. In dit beleid staat een gebiedsgerichte benadering centraal.*
- *Rampenbestrijding. Hierbij gaat het om het beperken van de gevolgen van rampen. Dit is primair het domein van de 'Veiligheidsregio'; een openbaar lichaam op basis van de gemeenschappelijke regeling tussen de colleges van B&W van gemeenten die de veiligheidsregio vormen. De provincie wordt bij de bestrijding van een ramp betrokken als er een relatie is met de eigen taken, bijvoorbeeld als bevoegd gezag van een bedrijf of beheerder van een (vaar)weg.*

Het provinciale externe veiligheidsbeleid rust op twee pijlers:

1. De effectieve en efficiënte uitvoering van wet- en regelgeving.
2. Invulling van de eigen beleidsvrijheid met locatiebeleid als belangrijkste instrument. In de beleidsvisie verantwoorde risico's worden diverse zaken vastgelegd waaronder:
  - *In welke situaties de provincie een (uitgebreide) verantwoording van het groepsrisico vereist.*
  - *Concentreren van risicobronnen door bij wijziging van bestemmingsplannen van bedrijventerreinen – waar risicovolle activiteiten worden toegestaan – vast te leggen welke bedrijfscategorieën worden toegelaten (categorieën risicovolle bedrijven) en welke bedrijfscategorieën dus niet. Stimuleren van inherente veiligheid bij bedrijven.*
  - *In navolging van de veiligheidscontour rondom de zeehaventerreinen Vlissingen Oost (Sloegebied) en Kanaalzone Terneuzen (DOW Mosselbanken Logistiek Park) onderzoeken waar nog meer het instrument van een veiligheidscontour gebruikt kan worden (Kanaalzone, zie kaart 23 – Veilige omgeving).*

Bij vestiging op regionale terreinen of groei van bestaande bedrijven tot een risicovolle inrichting kunnen eisen gesteld worden die de risicocontour beperken tot de grenzen van het bedrijfsterrein.

- *Veiligheid een belangrijk aandachtspunt laten zijn bij ontwikkeling van kantoren op stationslocaties.*
- *Gemeenten worden gestimuleerd om in overleg met de veiligheidsregio te onderzoeken hoe de risico's kunnen worden verminderd. De provincie werkt samen met RUD Zeeland en DCMR (omgevingsdiensten), gemeenten en veiligheidsregio en organiseert en bevordert kennisuitwisseling. Daarnaast verzorgt DCMR vergunningverlening, toezicht en handhaving voor BRZO en IPPC bedrijven. De provincie en RUD Zeeland zorgen voor het beheer van de Risicokaart voor Zeeland.*

Inherente veiligheid

De essentie van de toepassing van inherente veiligheid bij het ontwerpen, bedrijven en wijzigen van een proces is het vermijden, elimineren, of reduceren van gevaren in plaats van het beschermen daartegen. Bij de toepassing van inherente veiligheid wordt gezocht naar mogelijkheden om de installatie of het bedrijfsproces nog veiliger te krijgen, door op een andere manier naar een proces te kijken. Het vermijden van gevaren kan bijvoorbeeld door het vervangen of verminderen van gevaarlijke stoffen. Inherente veiligheid is geen wettelijke taak van de overheid. In onze geïndustrialiseerde wereld zijn risico's niet 100% uit te sluiten en het bevoegd gezag Wabo heeft daarom risico's geaccepteerd tot een bepaald niveau. Dit principe geldt op veel beleidsterreinen: volksgezondheid, Arbo, externe veiligheid, sociale veiligheid, etc. Dat betekent echter niet dat we die risico's ook blijvend moeten accepteren terwijl een lager risiconiveau mogelijk is. Door een stimulerende en verbindende rol te vervullen op het gebied van inherente veiligheid geeft het bevoegd gezag Wabo invulling aan zijn belangrijkste kerntaak, namelijk de zorg voor de veiligheid voor alle burgers. Daarnaast vindt het bevoegd gezag Wabo innovatie een belangrijk thema. Innovatie levert nieuwe (technische) inzichten op, waardoor mogelijkheden optimaal benut kunnen worden. Dit is niet alleen in het belang van de bedrijven, maar heeft tevens een maatschappelijk belang. Het manifesteert zich in de reductie van "vervuilende" milieucomponenten alsmede in de bijdrage aan duurzame ontwikkeling van bedrijven en bedrijfsterreinen door een hoger niveau van fysieke veiligheid en een kleiner indirect ruimtebeslag.

Leidingstroken

Bij leidingen van nationaal belang moet de Structuurvisie buisleidingen van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) worden gehanteerd. De vrijwaringsbepaling in artikel 2.9.2 van het Barro vormt de kernverplichting voor gemeenten om een leidingenstrook in een bestemmingsplan vast te leggen. Voor de leidingstroken in Zeeland geldt een breedte van 50 meter. Een optimale benutting van de op kaart 7 (Duurzame en hernieuwbare vormen van energie) aangegeven leidingstroken staat centraal. Het Zeeuwse beleid hanteert het bundelingsprincipe; ook leidingen van regionaal belang dienen in de leidingenstroken aangelegd te worden. Uit veiligheidsoverwegingen en om verdere versnippering tegen te gaan wordt dit bundelingsprincipe in stand gehouden. Verdringing van leidingen van regionaal belang buiten de strook is niet gewenst, ook al wordt het ruimtelijk bundelen van leidingen van nationaal belang onderschreven. Leidingenstroken en hun directe omgeving moeten gevrijwaard blijven van bebouwing. Dit voorkomt problemen met de aanleg van leidingen voor gevaarlijke stoffen.

Verbinding met Antwerpen

Een directe aansluiting met het Antwerpse havengebied ontbreekt. Het feit dat de zogenaamde Gasdam in Het Land van Saeftinghe niet meer wordt opgenomen in de Structuurvisie buisleidingen, betekent dat de verbinding met België verloopt via Zuid-Beveland en een tracé door de Westerschelde tussen Ellewoutsdijk en Terneuzen. Om dit tracé te ontlasten is de realisatie van een robuuste verbinding met het Antwerp-

se havengebied nodig. De verbinding tussen Ellewoutsdijk en Terneuzen wordt in de (ontwerp) Structuurvisie buisleidingen weergegeven als een strook van 70 meter, waarvan het de bedoeling is deze in bestemmingsplannen vast te leggen. Aangezien de Westerschelde een grillig stromingsprofiel kent, stelt de provincie het Rijk voor om voor dit tracé een ruimer gebied op te nemen zodat rekening kan worden gehouden met stromingsprofielen en ondergrond.

De provincie wil dat, ook wanneer ruimere afstandsnormen worden bepaald, de in dit plan vastgelegde zones niet worden opgerekt. Indien noodzakelijk zullen dan ook bij aanleg van nieuwe leidingen aanvullende maatregelen worden geëist ten aanzien van bijvoorbeeld de diepte waarop de leiding wordt aangelegd, de wanddikte en het al dan niet aanbrengen van betonplaten boven de leiding.

Veiligheidsnormen

Hoofdtransportleidingen dienen in principe te liggen in een op de kaart weergegeven leidingenstrook. Door bundeling van leidingen wordt het (indirecte) ruimtebeslag beperkt, kan het beheer van de leidingen efficiënter worden uitgevoerd en wordt bovendien de veiligheid vergroot. Solitaire aanleg van hoofdtransportleidingen is alleen toegestaan wanneer een bestemming niet bereikbaar is via het landelijke en regionale net van leidingenstroken of wanneer, door het volgen van de leidingenstroken, een onaanvaardbaar lang tracé ontstaat. De onaanvaardbaarheid hangt nauw samen met het product dat vervoerd wordt. Hoe gevaarlijker een product, hoe minder aanvaardbaar het is om de leiding buiten de leidingenstroken aan te leggen.

Hoogspanningslijnen

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) werken samen met TenneT TSO BV aan een nieuwe 380 kV-verbinding tussen Borssele en Tilburg. Dit nieuwe bovengrondse hoogspanningstracé maakt het, door bundeling met bestaande lijnen, mogelijk dat (parallelle) delen van de bestaande 150/380 kV-verbindingen in de gemeente Borsele, Kapelle en Reimerswaal kunnen worden ontmanteld. Het nieuwe 380 kV-tracé maakt het mogelijk om de in Zeeland opgewekte energie naar de consument te transporteren. Ook bij eventueel toekomstige plannen voor uitbreiding voor het hoogspanningsnet is bundeling van de lijnen over de bestaande tracés uitgangspunt. Het Rijk hanteert een voorzorgsbeleid dat nieuwe gevoelige bestemmingen "zoveel als redelijkerwijs mogelijk" moeten worden vermeden binnen de zogenaamde magneetveldzone van hoogspanningslijnen. Dit is vastgelegd in een beleidsadvies aan gemeenten en beheerders. De gemeente is derhalve verantwoordelijk voor de bijbehorende afweging.

Haventerreinen en industrie

Uitgangspunt is het behoud van de huidige kwaliteit van de leefomgeving rond de industrie- en havencluster, ook om een aantrekkelijk vestigingsklimaat te bieden voor bedrijven. De provincie ziet toe op naleving van milieueisen. Bedrijven moeten voldoen aan de best beschikbare technieken voor bescherming van het milieu, waarbij ook wordt voldaan aan de geldende streef- en grenswaarden voor buitenluchtkwaliteit, het besluit veiligheidscontour en de beleidsregels voor zonebeheer op de industrieterreinen Vlissingen-Oost en Dow-Mosselbanken-Logistiek Park in de Kanaalzone. De besluiten met betrekking tot de veiligheidscontouren rondom de industrieterreinen Vlissingen Oost en Dow- Mosselbanken- Logistiek Park begrenzen de individuele risicocontouren. Eén van de voordelen van een veiligheidscontour is dat bedrijven binnen de contour onderling niet meer getoetst hoeven te worden op de 10^{-6} contour van het Plaatsgebonden Risico (PR 10^{-6}). De provincie stimuleert het toepassen van een veiligheidscontour en neemt daarvoor het initiatief voor mogelijk daarvoor in aanmerking komende industrieterreinen.

3.7. Licht en Duisternis

Doelstelling

De Provincie Zeeland heeft als doelstelling om duisternis als kwaliteit te behouden voor inwoners, toeristen en recreanten.

Inzet provincie

De Provincie Zeeland wil de meerwaarde van de huidige duisternis in Zeeland bewaren.

Lichtoverlast

De provincie wil delen van Zeeland waar de donkerte een echte meerwaarde heeft beschermen tegen onnodige lichthinder zonder belemmerend te werken. Duisternis is een kwaliteit die in Zeeland nog aanwezig is en door de recreant en bewoner heel erg wordt gewaardeerd; vooral in het buitengebied en de natuur. In de steden is duisternis in het algemeen geen gewenste kwaliteit vanwege de sociale onveiligheid die daarmee samenhangt en hiervoor wordt dus geen beleid geformuleerd. De provincie gaat evenwel bij grootschalige lichttoepassingen zoals een grootschalig verlicht kassengebied toezien of de beste beschikbare technieken om lichthinder te voorkomen worden toegepast. De provincie zal hierop toezien bij het beoordelen van ruimtelijke plannen. De provincie wijst gebieden aan waar duisternis als waarde voor mensen van belang is. In de betreffende gebieden (waar duisternis als waarde voor mensen van belang is) worden geen regels gesteld, maar gemeenten nadrukkelijk verzocht rekening te houden met die waarde bij ontwikkelingen en vergunningverlening.

Verlichting provinciale wegen

Ten aanzien van de toepassing van de verlichting van de provinciale wegen voert de provincie een terughoudend beleid. Met verlichting van wegen die door grootschalige natuurgebieden heen lopen, wordt zeer terughoudend omgegaan.

Wel worden de landelijke richtlijnen ten aanzien van verlichting gevolgd. Bij de renovatie van bestaande verlichting zal gebruikgemaakt worden van de nieuwste verlichtingstechnieken waarbij de verlichtingssterkte in de nachtperiode met 50% wordt gedimd, wat ook positief is voor het energieverbruik.

4. Uitvoering en monitoring

Effectief omgevingsbeleid staat of valt met een effectieve en efficiënte inzet van instrumenten. In het Milieuprogramma komen de provinciale beleidsdoelen, acties, prestaties en instrumenten bij elkaar. Ieder beleidsthema vraagt om maatwerk omdat de rol van de provincie per thema anders is en er verschillende partijen betrokken zijn. De provincie geeft maximale duidelijkheid aan de uitvoeringpartners door vooraf aan te geven welke instrumenten waarop worden ingezet.

4.1. Rol, instrumenten en inzet Omgevingsverordening

Om beleidsdoelen te realiseren worden door de provincie verschillende rollen vervuld en verschillende instrumenten ingezet (deze instrumenten en rollen zijn opgenomen in bijlage 3). Voor zover dat past in het wettelijk kader gaan we uit van de filosofie uit de Omgevingswet, namelijk het denken van 'nee, tenzij' naar 'ja, mits' en het hanteren van loslaten en vertrouwen. Daar passen vier rollen bij:

- *De provincie als normsteller – In deze rol is de provincie initiatiefnemer, geeft richting, stuurt en informeert vanuit de eigen taken. Samenwerken en een flexibele houding staan daarbij centraal.*
- *De ondernemende provincie – Dit is een gebiedsgerichte regisseursrol en is de provincie de kwaliteitsbewaker. Hierin heeft de provincie de regie en vormt de verbindende schakel binnen de keten samenwerking in relatie tot eigen taken. De provincie regisseert project daarbij in overleg met belanghebbenden en partners.*
- *De verbindende provincie – Deze rol kan gezien worden als stimulerend, als een katalysator van processen. In deze rol wil de provincie (eventueel met onze partners) medeoverheden, inwoners of bedrijven verleiden om ergens aan deel te nemen, of het nut ergens van in te zien of bewustwording te vergroten. Ook wordt ruimte geboden aan andere partijen om zich in te zetten voor Zeeland brede (provinciale) belangen.*
- *De inspirerende provincie – De provincie is in deze rol een kennismakelaar en een vindingrijke partner. De provincie neemt op basis van gelijkwaardigheid deel aan projecten die in de samenleving zijn gestart en waarvan de provincie geen eigenaar is. Bij deze rol is ruimte voor eigen invulling als vindingrijke schakel.*

Inzet Omgevingsverordening

In het kader van de normerende rol zetten we de Omgevingsverordening Zeeland 2018 (hierna Omgevingsverordening) in voor die onderwerpen waarvoor de provincie eraan hecht dat doorwerking van het beleid van het Omgevingsplan juridisch geborgd is. Er wordt niet meer geregeld dan nodig is voor het belang zoals dat in het Omgevingsplan Zeeland 2018 is verwoord. De Omgevingsverordening voorziet ten opzichte van het Omgevingsplan Zeeland 2018 dus niet in nieuw beleid.

De inzet van de verordening beperkt zich tot die onderdelen van het beleid waarvoor de inzet van algemene regels noodzakelijk is om provinciale belangen veilig te stellen of noodzakelijk is om uitvoering te geven aan wettelijke verplichtingen. Dubbelingen met andere regelgeving vermijden we. Wat elders geregeld is, bijvoorbeeld in sectorale wet- en regelgeving, wordt niet nog eens geregeld in deze verordening om extra regeldruk te voorkomen.

De Omgevingsverordening richt zich – net zo breed als het Omgevingsplan Zeeland 2018 – op de fysieke leefomgeving in Zeeland. Dit betekent dat vrijwel alle regels die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving opgenomen zijn in de Omgevingsverordening. Het gaat hierbij om regels op het gebied van ruimtelijke ordening, maar ook op het gebied van mobiliteit, milieu, natuur, water en bodem.

De Omgevingsverordening Zeeland 2018 heeft voor wat betreft de onderwerpen milieu (bodem), water en ruimtelijke ordening de status van:

- *Milieuverordening in de zin van artikel 1.2 Wet milieubeheer (voorheen PMV, Provinciale Milieuverordening Zeeland).*
- *Waterverordening in de zin van artikel 2.4 van de Waterwet en artikel 2 Scheepvaartsverkeerswet (voorheen PWV, Provinciale Waterverordening Zeeland).*
- *Ruimtelijke verordening in de zin van artikel 4.1. Wet ruimtelijke ordening (voorheen VRPZ, Verordening Ruimte Provincie Zeeland).*

4.2. VTH+S programma en monitoring

We hanteren een apart programma Vergunningen, Toezicht, Handhaving en Specialisaties (VTH+S programma) voor de praktijk van vergunningverlening, toezicht en specialismen. Het Omgevingsplan Zeeland 2018 beschrijft de hoofdlijnen en strategische keuzes van het beleid ten aanzien van vergunningverlening en toezicht. De tactische uitwerking hiervan is opgenomen in het Milieuprogramma. Het VTH+S programma van de provincie bevat enerzijds de operationele uitwerking van de vergunningverlening en toezicht en anderzijds het beleid voortkomend uit de Besluit Omgevingsrecht (Bor). Enkele hoofdlijnen uit het VTH+S programma zijn:

- *Betere milieukwaliteit en veiligere leefomgeving: Gedeputeerde Staten zijn verantwoordelijk de regulering van en het toezicht op grote nationale en internationale bedrijven met een grote milieu impact op basis van nationale en Europese wetgeving. Bedrijven waarop dit van toepassing is, zijn verplicht zich hieraan aan te passen. De omgevingsdiensten zien erop toe dat wijzigingen ook daadwerkelijk worden doorgevoerd. Dit zorgt ervoor dat bedrijven in Zeeland de best beschikbare technieken toepassen wat een gunstig effect heeft op de milieukwaliteit en veiligheid in Zeeland.*
- *Eerlijk speelveld voor bedrijfsleven: Het is belangrijk voor de concurrentiepositie dat deze bedrijven gelijk behandeld worden ten opzichte van soortgelijke bedrijven in de rest van Europa, in het bijzonder de aangrenzende regio's. Voor vergunningverlening betekent dit dat er geen strengere regels worden opgelegd dan landelijk is bepaald. Bij toezicht en handhaving worden landelijke richtlijnen gevolgd.*
- *Kwaliteit van de organisatie van de omgevingsdiensten: Gedeputeerde Staten stellen jaarlijks middelen ter beschikking aan de omgevingsdiensten zodat er voldoende en deskundig personeel aanwezig is voor het tijdig en correct uitvoeren van de opgedragen taken. De eisen die hiervoor gelden zijn landelijk vastgelegd in de zogeheten kwaliteitscriteria 2.1. Provinciale Staten hebben op 4 november 2016 de Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) omgevingsrecht Zeeland vastgesteld. Hierin is vastgelegd dat de kwaliteitscriteria 2.1 worden gevolgd.*

4.3. Financieel instrumentarium

De uitvoering van het sectorale milieubeleid zoals opgenomen in dit Milieuprogramma is gedekt in de provinciale begroting in het programma 'de fysieke omgeving'.

Een groot deel van de uitvoeringsacties in het Milieuprogramma wordt gerealiseerd door partners in het beleidsveld, de omgevingsdiensten RUD Zeeland en DCMR, en de inzet van eigen personele capaciteit. Voor uitvoering van wettelijke taken ontvangt de provincie middelen van het Rijk uit het provinciefonds.

Evaluatie financiering

In de evaluatie van het Milieuprogramma zal ook worden bekeken of er aanleiding is voor wijzigingen en/of voortzetting van de inzet van financiële middelen

4.4. Monitoring

Tijdens de uitvoering van dit plan willen we weten: liggen we op koers of moeten we bijsturen? En doen we de goede dingen en doen we die goed (effectief en efficiënt)? Dit meten van de actuele situatie als inbreng voor bijsturing heet 'monitoring'. Eigenlijk is monitoring niets meer of minder dan een spiegel voorhouden. Door het Milieuprogramma te monitoren zal op hoofdlijnen gekeken worden of de uitvoering van het milieubeleid goed loopt. Specifieke monitoring per milieuthema is beschreven in het programma VTH+S. Per thema zal er sprake zijn van specifieke monitoring (zoals het luchtmeetnet), evaluatie van specifieke activiteiten en natuurlijk communicatie met specifieke doelgroepen.

Voor het provinciaal milieubeleid gaat het daarbij om twee kernvragen:

- *'Hoe staat het ervoor, en gaat het de goede kant op?' (de toestand van het milieu).*
- *'Doen wij de goede dingen, en doen we die goed?' (kwaliteit van ons beleidsuitvoering).*

Gebruikelijk is dat de evaluatie en de beschrijving van de voortgang van het beleid periodiek worden vormgegeven. De belangrijkste functies van monitoring zijn:

- *Het beantwoorden van de vraag of doelen zijn behaald.*
- *Kennisontwikkeling.*
- *Het beantwoorden van vragen als: kan het beter, efficiënter en zijn er beleidsaanbevelingen (evaluatie).*

Bijlage 1: Afkortingenlijst

AmvB	Algemene Maatregel van Bestuur
Bor	Besluit Omgevingsrecht
B&W	burgemeester en wethouders
BRZO	Besluit risico's zware ongevallen
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CO ₂	Koolstofdioxide
dB	Decibel
DCMR	Milieudienst Rijnmond
eMJV's	Milieujaarverslagen
EU	Europese Unie
EZK	Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
GCN	Grootschalige Concentratiekaarten Nederland
GGD	Gemeentelijke of Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
IPO	Interprovinciaal Overleg
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control
I&W	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
LML	Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit
LNv	Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
NAL	Nationaal actieprogramma luchtkwaliteit
NNZ	Natuurnetwerk Zeeland
NO	Stikstofmonoxide
NO ₂	Stikstofdioxide
O ₃	Ozon
PAS	Programma Aanpak Stikstof
Pm	Fijn stof
PMV	Provinciale Milieuverordening Zeeland
PVVP	Provinciaal Verkeers- en Vervoerplan
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland
RWS	Rijkswaterstaat
SDR	Smart Delta Resources
SO ₂	Zwavel dioxide
TUG	Tijdelijk en uitzonderlijk gebruik
VANG	Van Afval Naar Grondstof
VRPZ	Verordening Ruimte Provincie Zeeland
VTH+S	Vergunningverlening Toezicht, Handhaving en specialisatie
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wg	Wet geluidhinder
WKO	Warmte en koude opslag
Wm	Wet milieubeheer
ZZS	Zeer Zorgwekkende Stoffen

Bijlage 2: Overzicht doelen en indicatoren

In deze bijlage worden de verschillende doelen beschreven in tabellen per sectorale thema. De tabellen zijn opgedeeld in drie kolommen. De eerste kolom beschrijft het operationeel doel. De tweede kolom beschrijft de manier waarop het operationele doel behaald wordt. De derde kolom geeft de relatie weer met het Omgevingsplan Zeeland 2018. Hierin is beschreven in welke paragraaf het operationele doel terug komt in het Omgevingsplan, de kleur geeft aan in welke integrale opgave deze terugkomt (zie onderstaande tabel).

Duurzaam concurrerende economie
Klimaatbestendige neutrale samenleving
Waardevolle leefomgeving
Toekomstbestendige, bereikbare woon-, werk- en verblijfsomgeving

3.1 Luchtkwaliteit		
Operationeel doel	Subdoel/indicator	Omgevingsplan Zeeland 2018
Goede luchtkwaliteit (verwaarloosbaar risiconiveau)	Het aantal overtredingen van de luchtvoorschriften (Europese en landelijke normen en streefwaarden) blijft in de planperiode gelijk of vermindert ten opzichte van 2017.	8.8 Milieukwaliteit
Vermindering milieubelasting	Milieubelasting bestaande bedrijven is in 2022 vermindert of gelijk gebleven ten opzichte van 2016.	8.8 Milieukwaliteit

3.2 Geluid		
Operationeel doel	Subdoel/indicator	Omgevingsplan Zeeland 2018
Goede akoestische kwaliteit	Er is vóór 2019 een actieplan opgesteld voor woningen met een geluidbelasting hoger dan 65 dB op basis van de geluidbelastingkaart (2017).	8.8 Milieukwaliteit
Reguleren luchtvaartterreinen	In 2019 zijn de beleidsregels Tijdelijk en Uitzonderlijk Gebruik (TUG) van luchtvaartterreinen herzien en vindt er toezicht en handhaving plaats.	5.6 Luchtvaart

3.3 Geur		
Operationeel doel	Subdoel/indicator	Omgevingsplan Zeeland 2018
Vermindering ernstige geurhinder	Gemelde geurhinder is in 2022 afgenomen ten opzichte van 2017. In 2022 zijn er geen nieuwe locaties met gemelde geuroverlast ten opzichte van 2017.	8.7 Gezonde leefomgeving

3.4 Afvalstoffen		
Operationeel doel	Subdoel/indicator	Omgevingsplan Zeeland 2018
Goede afvalverwerking en toename hergebruik	Er wordt toegezien op een goede afvalverwerking en het tegengaan van overtredingen: het aantal waarschuwingen of handhavingsmaatregelen is niet toegenomen ten opzichte van 2017.	5.1 Biobased en circulaire economie

3.5 Bodem en ondergrond		
Operationeel doel	Subdoel/indicator	Omgevingsplan Zeeland 2018
Saneren spoedlocaties	Alle spoedeisende locaties zijn in 2020 gesaneerd of beheersbaar gemaakt.	7.5 Bodem en ondergrond
Goede nazorg saneringslocaties	De nazorgverplichtingen voor alle (voormalige) saneringslocaties worden nageleefd tijdens de planperiode.	7.5 Bodem en ondergrond
Warme overdracht bodemzaken aan gemeenten	Bij het inwerking treden van de Omgevingswet (2021) vervalt de Wet bodembescherming en verschuift het bevoegd gezag voor bodemverontreiniging van de provincie naar de gemeenten. De overdracht van bodemzaken vindt uiterlijk 2020 plaats in overleg met gemeenten.	7.5 Bodem en ondergrond
Geen ongewenst gebruik diepe ondergrond	Er vindt in de planperiode geen ongewenst gebruik van de diepere ondergrond in Zeeland plaats voor permanente opslag van radioactief afval en CO ₂ en winning van Schaliegas.	7.5 Bodem en ondergrond

3.6 Externe veiligheid		
Operationeel doel	Subdoel/indicator	Omgevingsplan Zeeland 2018
Betere milieucommunicatie	Milieucommunicatie met omwonenden Sloegebied en Kanaalzone blijft in de planperiode in stand via digitale kanalen en direct contact.	5.2 Bedrijventerreinen, haventerreinen en industrie
Goed naleefgedrag bedrijven	Het aantal overtredingen van milieuregels is verminderd ten opzichte van het aantal in 2017 doordat bedrijven zich beter aan de milieuregels houden.	5.2 Bedrijventerreinen, haventerreinen en industrie
Minder risico's voor burgers	In de planperiode blijven de risico's door bedrijf- en transportactiviteiten waaraan de burgers zijn blootgesteld beperkt tot de maximaal vastgestelde wettelijke grenswaarden (10-6). De beleidsvisie externe veiligheid is eind 2018 geactualiseerd.	8.8 Milieukwaliteit

3.7 Licht en duisternis		
Operationeel doel	Subdoel/indicator	Omgevingsplan Zeeland 2018
Duisternis als kwaliteit behouden	Aanwijzing van gebieden waar duisternis als waarde voor mensen van belang is. Bij de aangewezen gebieden wordt gemeenten verzocht hiermee rekening te houden bij ontwikkelingen en vergunningverlening.	8.8 Milieukwaliteit

Bijlage 3: Overzicht acties en instrumenten

In deze bijlage wordt per sectorale thema de acties benoemd. De tabellen zijn opgesplitst in vijf kolommen. In de eerste kolom 'prestatie' wordt benoemd wat er gedaan wordt om de actie uit te voeren. In de tweede kolom 'direct betrokken naast provincie' worden andere betrokkenen benoemd. In deze kolom worden de omgevingsdiensten (RUD Zeeland en DCMR) niet genoemd, de omgevingsdiensten werken in opdracht van de provincie en worden daarom niet als direct betrokkenen genoemd. De kolom 'instrument' geeft weer welke instrumenten de provincie in zet. De instrumenten worden weergegeven via een symbool:

Verordening	
VTH+S programma	
Menskracht	
Overleg	
Financieel	
Metingen	
Beleidsregels	
Onderzoek	

De vierde kolom 'rol' beschrijft welke rol de provincie inneemt ten opzichte van de direct betrokkenen. Ook deze zijn weergegeven aan de hand van een symbool:

De provincie als normsteller	
De ondernemende provincie	
De inspirerende provincie	
De verbindende provincie	

3.1 Luchtkwaliteit			
Prestatie	Direct betrokken naast provincie	Instrumenten	Rol
Actie 1 – Verbeteren luchtkwaliteit			
Stimuleren vermindering uitstoot gevaarlijke stoffen	Bedrijven		
Onderzoeken naar bijdrage van Nationaal Actieprogramma Lucht			
Actie 2 – Verminderen milieubelasting intensieve veehouderij			
Voorkomen van nieuwvestiging intensieve veehouderij	Gemeenten, bedrijven		
Voorkomen van nieuwe neventakken intensieve veehouderij	Gemeenten, bedrijven		
Beperken van uitbreiding neventakken intensieve veehouderij	Gemeenten, bedrijven		
Actie 3 – Bijstellen uitvoering			
Jaarlijks monitoren luchtkwaliteit	Gemeenten, North Sea Port, bedrijven, GGD		
Onderzoeken wat de meerwaarde is van de eventuele uitbreiding van het aantal luchtmeetpunten			

3.2 Geluid			
Prestatie	Direct betrokken naast provincie	Instrumenten	Rol
Actie 1 - Efficiënt bestrijden van geluidsoverlast			
Opstellen van actieplan EU richtlijn omgevingslawaaai	Gemeenten, North Sea Port.		
Opstellen van actieplan voor woningen boven plandrempel	Gemeenten		
Beschermen rust en stilte in milieubeschermingsgebieden	Gemeenten, terreinbeheerders, particulieren		
Ontheffen van grenswaarden bij reconstructies	RWS, particulieren		
Toepassen van stil asfalt	Gemeenten, bedrijven		
Voorkomen van uitbreiding en concentreren van lawaaisporten	Gemeenten, bedrijven		
Actie 2 – Optimaal benutten geluidsruimte			
Handhaven van beleidsregels voor beheer geluidzones voor alle regionale industrieterreinen	Gemeenten, North Sea Port, maatschappelijke organisaties		
Ontheffen grenswaarden bij verruiming geluidzone	Gemeenten, North Sea Port		
Monitoren geluidsbelasting Sloegebied en Kanaalzone	Gemeenten, North Sea Port		
Actie 3 – Reguleren Zeeuwse luchtvaartterreinen			
Vaststellen van luchthavenbesluit of – regeling voor de vastgelegde locaties luchtvaartterreinen	Gemeenten, bedrijven, particulieren		
Reguleren gebruik luchtvaartterreinen	Bedrijven		
Voorkomen risico's door bebouwing in de omgeving bij het opstellen van luchthavenbesluiten en/of luchthavenregelingen	Gemeenten		

3.3 Geur			
Prestatie	Direct betrokken naast provincie	Instrumenten	Rol
Actie 1 – Aanpakken bij de bron			
Controleren op de naleving van de wettelijke normen	Gemeenten, bedrijven, particulieren		
Actie 2 – Voorkomen hinder via ruimtelijk spoor			
Beoordelen van ruimtelijke plannen op effecten geur	Gemeenten		
Actie 3 – Verminderen milieubelasting intensieve veehouderij			
Voorkomen van nieuwvestiging intensieve veehouderij	Gemeenten, bedrijven		
Voorkomen van nieuwe neventakken intensieve veehouderij	Gemeenten, bedrijven		
Beperken van uitbreiding neventakken intensieve veehouderij	Gemeenten, bedrijven		

3.4 Afvalstoffen			
Prestatie	Direct betrokken naast provincie	Instrumenten	Rol
Actie 1 – Efficiënt omgaan met grondstoffen en stimuleren van ketenaanpak afvalstoffen			
Sluiten materialen kringlopen door het stimuleren van samenwerking tussen marktpartijen	Bedrijven, afvalverwerkers		
Verminderen van milieudruk door afvalstoffen	Bedrijven		

3.5 Bodem en ondergrond			
Prestatie	Direct betrokken naast provincie	Instrumenten	Rol
Actie 1 – Inspelen op mogelijkheden, kansen en beperkingen van Zeeuwse bodem			
Uitvoeren van stimuleringsprogramma 't Zeeuws Bodemvenster en Convenant "bodemontwikkeling en aanpak spoedlocaties"	Gemeenten, waterschap, EKZ, LLNV, BZK, I&W, IPO, bedrijven, maatschappelijke organisaties, Zeeuws Platform Bodembeheer, GGD		
Uitvoeren praktijk pilots en onderzoek, kennisontsluiting en kennisdoorwerking	Gemeenten, waterschap, bedrijven, particulieren, maatschappelijke organisaties, Zeeuws Platform Bodembeheer		
Actie 2 – Benutten van kansen voor diensten van diepe ondergrond			
Ondersteunen van de winning van aardwarmte/geothermie	Gemeenten, bedrijven, waterschap		
Ondersteunen warmte-koudeopslag in de bodem	Gemeenten, bedrijven, waterschap		
Actie 3 – Beperken risico's gebruik van diepe ondergrond			
Voorkomen opslag radioactief materiaal in de ondergrond	Covra, IPO, EU, EZK, I&W		
Stellen van strenge voorwaarden aan winning van schaliegas	EZK, I&W, kennisgemeenten, bedrijven		
Toestaan van CO ₂ -opslag alleen in combinatie met glastuinbouw	EZK, gemeenten, bedrijven.		
Actie 4 - Wegnemen onaanvaardbare risico's bodemverontreiniging			

Aanpakken van spoedlocaties 2020	Gemeenten, eigenaren, initiatiefnemers	 	
Actie 5 – Aanpakken van overige risico's bodemverontreiniging en voorkomen nieuwe verontreiniging			
Ondersteunen sanering bedrijfsgronden	Gemeenten, eigenaren, initiatiefnemers	 	
Ondersteunen sanering maatschappelijk ongewenste situaties	Gemeenten, eigenaren, initiatiefnemers	 	
Controleren van bemonstering bodemverontreiniging	Gemeenten, eigenaren, initiatiefnemers	 	
Actie 6 – Overdragen bodemzaken aan gemeenten			
Overdragen van bodemzaken bij de inwerking-treding van de Omgevingswet in overleg overgedragen aan de gemeenten	Gemeenten	 	
Actie 7 – nazorg stortplaatsen			
Uitvoeren van nazorg volgens het nazorgplan Koegorspolder	Exploitant stortplaats	 	
Toezicht houden op bodemsaneringen			

3.6 Externe veiligheid			
Prestatie	Direct betrokken naast provincie	Instrumenten	Rol
Actie 1 – Voorkomen risico's gevaarlijke stoffen aan de bron.			
Uitvoeren en actualiseren beleidsvisie 'Verantwoorde Risico's'	Gemeenten, Veiligheidsregio, bedrijven		
Stimuleren van vervoer gevaarlijke stoffen over water en buisleidingen in plaats van spoor en weg	Gemeenten, Veiligheidsregio, bedrijven		
Stimuleren van inherente veiligheid	Provincies in Nederland en Vlaanderen, bedrijven		
Actie 2- Verminderen van risico's door ruimtelijke maatregelen			
Handhaven van veiligheidscontouren rond Sloegebied en delen van Kanaalzone	Gemeenten, North Sea Port, bedrijven		
Plaatsen van risicovolle activiteiten op geschikte locaties	Gemeenten, North Sea Port, bedrijven		
Actie 3 – Bestrijden van rampen			
Opstellen, beheren en actualiseren risicokaart	Gemeenten, North Sea Port, bedrijven		
Samenwerken bij de uitvoering van het meerjarenprogramma externe veiligheid	Gemeenten, Veiligheidsregio Zeeland		
Actie 4 – Bewaken en bundeling buisleidingen.			
Toestaan van de aanleg van buisleidingen alleen in buisleidingzones of –stroken	Gemeenten, I&W, bedrijven		
Actie 5 – Bevorderen bundeling hoogspanningslijnen			

Bevorderen van de bundeling in bestaande en nieuwe tracés	Gemeenten, Rijk		
Voorkomen nieuwe gevoelige bestemmingen in magneetveldzones	Gemeenten, Rijk		
Actie 6 – Reguleren milieuruimte			
Risicovolle bedrijven worden geconcentreerd	Gemeenten, North Sea Port		
Actie 7 – Communiceren met omwonenden rond Sloegebied en Kanaalzone			
Informereren van omwonenden via digitale kanalen (website) en via direct contact	Gemeenten, bedrijven, ZMf, GGD		

3.7 Licht en duisternis			
Prestatie	Direct betrokken naast provincie	Instrumenten	Rol
Actie 1 – Behouden van duisternis			
Aanwijzen van gebieden waar duisternis van belang is als waarde voor mensen	Gemeenten, waterschap		
Stimuleren van het opnemen van duisternis als waarde bij ontwikkelingen en vergunningverlening	Gemeenten		
Actie 2 - Terughoudend zijn in verlichten en nemen van reductiemaatregelen			
Beoordelen van ruimtelijke plannen of er sprake is van grootschalige lichttoepassingen zoals een grootschalig verlicht kassengebied,	Gemeenten		
Toezien op de toepassing van de beste beschikbare technieken om lichthinder te voorkomen	Gemeenten		
Actie 2 – Concentreren van glastuinbouw			
Voorkomen van uitbreiding van glastuinbouw locaties in Oosterland, Sirjansland, St. Anna-land en Kapelle	Gemeenten		
Beperken van ontwikkelingsruimte bestaande solitaire glastuinbouw	Gemeenten		

Bijlage 4: Kaartmateriaal

Het lijstje met (pdf) kaarten die wij samengesteld hebben voor het Omgevingsplan 2018, die van toepassing zijn voor het Milieuprogramma:

- *Kaart 7: Duurzame en hernieuwbare vormen van energie*
- *Kaart 14: PAS gebieden*
- *Kaart 20: Milieukwaliteit Licht en duisternis*
- *Kaart 21: Geluid*
- *Kaart 22: Spoedlocaties bodemverontreiniging*
- *Kaart 23: Veilige omgeving*

Colofon

Tekst

Provincie Zeeland

Beeld

Beeldbank Laat Zeeland Zien

Contact

rj.mulder@zeeland.nl

www.zeeland.nl